

Мстр Ружица Станковић
Библиотека „Глигорије Возаровић“, Сремска Митровица
r.stankovic@hotmail.com

Очување културног идентитета српског народа у Аустроугарској кроз рад Српске грађанске читаонице у Митровици, од оснивања до Првог светског рата

Сажетак

Почетком 19. века, напредно грађанство, посебно на подручју Војводине, осећа све већу потребу за применом европских искустава у култури и просвети. Оснивају се прва читалишта која затим покрећу и оснивају позоришна друштва, окупљају грађане у разна удружења, пропагирају читање и писану реч, негују идентитет свог народа, свог језика и културе. Оснивачка скупштина Српске грађанске читаонице у Митровици одржана је 4/16. фебруара 1866, мада је још две године раније одлучено да се једна таква институција „на ползу српског народа подигне“.

Читаоница врло брзо стиче углед међу грађанством и постаје „матица свих институција и друштава српских у Митровици“, као и главни иницијатор свих приредби и спона за одржавање културних веза са Матицом српском и Српским народним позориштем у Новом Саду.

Српска грађанска читаоница пресељена је у нови простор Српског дома октобра месеца 1895. године. Освећење темеља Српског дома обављено је 12. јула 1894. године. За исту прилику штампана је и „Споменица на дан освећења Српског дома у Митровици“. Стихове у Споменици исписали су Змај и Јован Брзак.

Имала је велики утицај на културни живот града али је узимала учешћа и на свим пољима и културним дешавањима у матици Србији. Прослављала је, пригодним манифестацијама, годишњице Вука Караџића, Доситеја Обрадовића, Јована Јовановића Змаја, Јована Суботића и исказивала велику жалост поводом смрти српских великана.

Много је патриотизма и љубави према свему што је српско, уткано у рад и постојање Читаонице, која се развијала и напредовала све до телеграма са вешћу о атентату у Сарајеву и објави рата Србији. Први ветски рат затворио је врата Читаонице, сасвим, за пет година.